

Amerika'da

“Müslüman Yasağı”nın Yansımaları

Trump'ın göçmenler ve Müslümanlar ile ilgili getirdiği kısıtlamalar ve son olarak imzalamış olduğu iki kararname Amerikan toplumunda yeni bir toplumsal muhalefetin şekillenmeye başlamasına neden olmuştur. Trump'ın isteyerek veya istemeyerek yaratmış olduğu bu yeni muhalif blok Amerika'nın çoğulcu ve kapsayıcı toplumsal kültürüne vurgu yapıp yeni bir toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı ortaya çıkarmıştır.

Selma BARDAKÇI

Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni başkanı Donald Trump, göreve geldiği ilk günden itibaren Amerika'nın ve dünya kamuoyunun gündemini meşgul eden yoğun tartışmaların odak noktasında yer aldı. Seçim kampanyası süresince sıklıkla vurguladığı Müslüman ülke vatandaşlarının Amerika'ya girmesini engelleyeceği vaadini hayata geçirmek için hiç zaman kaybetmeden kolları sıvadı.

Bilindiği üzere konuyla ilgili olarak Trump'ın ilk başkanlık kararnamesi Irak, İran, Somali, Suriye, Sudan, Libya ve Yemen vatandaşlarının Amerika'ya girişini engellemek üzerinedir. Bu ülkelerin Müslüman ağırlıklı nüfusa sahip olması, bu kararnamenin medyada “Müslüman yasağı” olarak tanımlanmasına neden oldu.

Washington DC, New York, Boston gibi liberal şehirlerde Müslüman yasağı kararnamesini protesto etmek isteyen gruplar sokaklara çıktı. Yasağı karşı ilk protesto Trump'ın yemin töreninin hemen ertesi günü gerçekleştirilen Kadın Yürüyüşü'nden sonraki hafta yapıldı. Bir araya gelmesi çok kolay olmayan gruplar Beyaz Saray ve Kongre önünde toplanarak kararnameyi protesto ettiler. Özellikle Yahudi ve Müslüman grupların bir arada olduğu protestolar dikkat çekti. Pek çok Amerikalı, Kongre'deki temsilcilerini arayarak ve mektuplar göndererek bu yasağı karşı tavır almalarını istedi. Özellikle sosyal medyada kendini göçmen ve Müslüman olarak tanımlayan

pek çok başarılı ve ünlü isim, Trump'ın bu kararı karşısında duyduğu rahatsızlığı dile getirdi. Dile getirilen eleştirilerde ana vurgu Amerika'nın bir göçmenler ülkesi olduğu ve bu kararın Amerika'yı Amerika yapan birçok değer karşısında olduğu noktasındaydı. Ayrıca, “belli bir dini grup hedef alınarak konulan yasağın Amerikan anayasasına tamamen aykırı bir düşünce olduğu”, pek çok anayasa hukukçusunun dile getirdiği bir görüş olarak kamuoyunda yerini aldı.

Amerikan toplumu içerisinde *Müslüman yasağına* tepki gösteren pek çok farklı grubun ilk andan itibaren tüm medya ve iletişim kanallarını kullanmakta hızlı davrandığı görülse de İran kökenli Amerikalıların yasağı karşı tepkisini göstermekte en organize olan grup oldukları gözlemlendi. Amerika'daki İran kökenli pek çok akademisyen ve özellikle Washington D.C.'de ulusal güvenlik konusunda faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarında çalışan İranlı uzmanlar, kararın Amerika'nın ulusal güvenliğine zarar vereceğini savundular. İran kökenli Amerikalıların bu kadar organize bir şekilde Trump'ın başkanlık kararnamesini eleştirmesinde, Trump'ın İran ile yapılan anlaşmayı gözden geçirecek ve İran'a yaptırımlara onay verebilecek olmasının Trump'ın istenmeyen kararları karşısında bu gruba kolayca mobilize olma ve savunuculuk yapma yeteneği kazandırdığı söylenebilir.

Kamuoyunda yer alan tepkilerden sonra pek çok federal mahkeme yasağın

uygulanmasını bloke etti. Bunun üzerine Trump ve ekibi kararı revize ederek tekrardan kamuoyunun gündemine getirdi. Başkanlık kararnamesinin ikinci versiyonu ilkinden daha geniş kapsamlı olup kamuoyunda yer alan endişelere, önceki versiyonda var olan hukuki çıkmazlara ve bazı soru işaretlerine açıklık getirse de toplum nezdinde bir memnuniyet yaratmadı. Irak, IŞİD ile mücadelede işbirliği çerçevesinde listeden çıkartıldı. Yeşil kart sahipleri yasaktan muaf tutuldu. Bu değişikliklere rağmen hem ana akım medyada hem de pek çok platformda kararnamenin hala bir "Müslüman yasağı" olarak ana metnini ve felsefesini koruduğu yorumları yapıldı.

Elbette bu kararnameyi farklı değerlendiren grupların da varlığından söz etmemiz mümkün. Örneğin kendini Cumhuriyetçi seçmen olarak tanımlayan bazı Müslüman topluluk liderleri Trump'ın bu kararnamesinin bir Müslüman yasağı olarak değerlendirilmesinin doğru olmadığını, çünkü pek çok diğer Müslüman ülke vatandaşının Amerika'ya girmekte herhangi bir sıkıntı çekmediğini savundu. Kararın Amerika'nın ulusal güvenliği için tehdit oluşturan ve *failed state* dediğimiz devlet olma vasfını yitirmiş ve teröre hizmet eden ülkelerden gelenlerin Amerika'ya girişlerini kısıtlayarak Amerikan ulusal çıkarlarının korunduğunu da belirtti.

Senato ve Temsilciler Meclisi'nin önemli isimleri, çoğunlukla Demokratlar, kararnamenin hala bir dinî grubu hedef aldığını ve ayrımcılığa dayandığını savundu. Özünde bu kararnamenin anayasaya ve Amerika'nın kuruluş felsefesine aykırı olduğunu ve iddia edildiği gibi bu kararın Amerika'nın

ulusal güvenliğine hizmet etmediğini, tam tersine Amerika'nın çıkarlarına zarar vereceğini belirten gruplar, kararın İslam ve yabancı düşmanlığına hizmet ettiğini dile getirdiler. Avukatlar, büyük teknoloji şirketleri, üniversiteler, akademisyenler, ulusal güvenlik uzmanları ve emekli üst düzey askerler gibi pek çok farklı grup Trump'ın bu kararını çok sert bir dille eleştirdiler.

Madeleine Albright'tan John Kerry'e Amerikan dış politikası ve güvenliği konusunda devletin farklı noktalarında görev almış 130'dan fazla Demokrat ve Cumhuriyetçi isim, bir mektup yazarak Trump'ın bu kararının Amerika'nın imajını uluslararası arenada ve müttefiklerinin nezdinde zedelediğini vurguladılar ve kararı kınadıklarını açıkladılar. Aynı metinde kararın Amerika'yı İslam karşıtı bir pozisyona taşıyacağını vurgulayan isimler, bu kararnamenin IŞİD gibi terör örgütlerinin Amerika ile ilgili kara propagandasına yardımcı olacağını savundular.

Kararın karşısındaki gruplara da baktığımızda kendisini Demokrat olarak nitelendiren isimlerin kararın daha çok Amerikan anayasasına aykırılığı üzerine vurgu yaptığı gözlenmektedir. Cumhuriyetçiler ise karara güvenlikçi bir bakış açısıyla yaklaşarak bu kararın Amerikan ulusal güvenliğine uzun dönemde geri dönüşü olmayan bir zarar vereceği ve IŞİD'in bu kararı bir propaganda malzemesi olarak kullanarak Amerika'yı İslam karşıtı bir ülke olarak gösterip kendi eylemlerine alet edeceği görüşünü öne çıkardı.

Kararnamenin ikinci versiyonunun yürürlüğe girmesine saatler kala 15 Mart günü akşam saatlerinde Hawaii'de federal bir yargıcın, kararı ülke çapında askıya alması

Trump'ın Müslüman yasağının Amerikan anayasası karşısında 2 - 0 mağlup olduğu şeklinde yorumlara neden oldu.

Yeni Toplumsal Muhalefetin Ayak Sesleri

Kararnamenin teknik kısımları ve geleceği ile ilgili kamuoyunda hala pek çok tartışma yapılıyor olsa da, esas önemli nokta bu karar sonrasında daha belirgin olarak ortaya çıkan Trump karşıtı toplumsal muhalefetin önümüzdeki günlerde ve aylarda toplum içerisindeki hangi dinamikleri harekete geçireceğidir.

Trump'ın göçmenler ve Müslümanlar ile ilgili getirdiği kısıtlamalar ve son olarak imzalamış olduğu iki kararname Amerikan toplumunda yeni bir toplumsal muhalefetin şekillenmeye başlamasına neden olmuştur. Trump'ın isteyerek veya istemeyerek yaratmış olduğu bu yeni muhalif blok Amerika'nın çoğulcu ve kapsayıcı toplumsal kültürüne vurgu yapıp yeni bir toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı ortaya çıkarmıştır. Amerikalılarla konuştuğumuzda Obama'nın 8 yıllık yönetiminde tarih boyunca uzun mücadeleler sonucunda kazanılmış hakların anayasal güvence altında olduğunu, ırkçılık, İslamofobi, ayrımcılık gibi eğilimlerin Amerikan toplumunda artık görülmediği yanılığının yaşandığını, ama Trump ile birlikte aslında bu eğilimlerin köklerinin hala canlı olduğunun farkına vardıklarını belirtiyorlar. Bu alanda verilmesi gereken mücadelenin önemi vurgulanarak belki de Trump sayesinde daha önce var olmayan ve makbul vatandaş olarak görülmeyen kitlelerle bir dayanışma ve farkındalık ruhunun yakalandığını söylüyorlar. Dolayısıyla Trump'ın ayrıştırıcı söylemleri karşısında birleşen yeni

toplumsal muhalefetin Amerikalılık kimliğinin çoğulcu ve kapsayıcı yapısını güçlendirmek, Amerikan tarihinde farklı gruplara karşı yapılan yanlışları ve ayrımcı siyasetleri gözden geçirmek adına önemli bir farkındalık yaratabileceği düşünülebilir.

Müslüman yasağı tartışmalarının getirdiği ve Amerikan toplumunda güçlü bir karşılık bulan başka bir yorum ise, bu yasak karşısında ortaya çıkan dayanışma tablosunda görülen Müslüman sempatisinin 11 Eylül'den bu yana ilk defa bu seviyede ön plana çıkmasıdır. Müslümanların Amerikan toplumuna olan katkılarını ve Müslüman Amerikalıların başarı hikâyelerini anlatan pek çok örnek medyada yer bulmuştur.

Trump'ın bu tarz çok tartışılan kararlarını Amerikan demokrasisini ve sistemini güçlendirmek için bir şans olarak görenler de var. Kararın diğer bir yansıması da Amerikan kurumlarının ve anayasasının bu kararlarla beraber zor bir sınavdan geçtiği; ancak Amerikan devlet sisteminin, denge-denetim, sivil toplum ve hukukun üstünlüğü gibi özelliklerinin bu sınav sonunda daha da güçlenerek sağlam bir zemine oturacağına dair görüşlerin Amerikan toplumu içerisinde hakim olmasıdır.

Kararnamenin Amerika'nın Yumuşak Gücüne Muhtemel Yansımaları

Müslüman yasağının yansımalarının görüldüğü bir başka grup da Amerikan yumuşak gücünün altında değerlendirilebileceğimiz ve değişim programları sayesinde Amerika'ya gelmiş olan gruplar. Özellikle Obama yönetiminde Beyaz Saray'ın ve Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın desteklediği pek

çok uluslararası değişim programı sayesinde aralarında Müslüman ülkelerin de olduğu ülkelerden gelen gençleri sivil toplum, demokrasi ve liderlik alanında destekleyen pek çok proje hayata geçirilmişti. Bu programlar kapsamında Amerika'ya gelen ve kendi ülkelerinde var olan toplumsal sorunlara çözüm yolunda Amerika'da sosyal ve teknik becerilerini geliştirmek adına eğitimler alan kitle içerisinde de fonların kesilebilme ihtimali, vizelerinin iptali veya ülkeden ayrılmalari isteneceği noktasında tedirginlerin sayısının arttığı gözlemleniyor. Bunun sonucu olarak dünyanın pek çok farklı Müslüman ülkesinden gelen gençlerin Amerika'ya girişlerinde kısıtlamalar getirilmesi ve Amerika tarafından istenmemesi neticesinde, Amerika'nın dünya genelinde özgürlükleri ve sivil toplumu desteklemesi konusunda sahip olduğu yumuşak gücü kaybedeceği yorumları yapılıyor. Bu anlamda Amerika'daki toplumsal muhalefete ek olarak ülke dışında da Trump'ın kararlarından olumsuz anlamda etkilenen grupların, Amerika'nın yumuşak gücünü ve rıza yoluyla elde ettiği liderlik rolünü sorgulamaya başladıkları görülüyor.

Sonuç olarak ABD'nin gündemini meşgul eden Müslüman yasağı tartışmaları önümüzdeki günlerde de hem Amerika'nın hem de uluslararası kamuoyunun dikkatle takip ettiği bir mesele olarak gündemdeki yerini koruyacaktır. Trump'ın kararları karşısında etki alanını arttıran bu yeni ve kapsayıcı toplumsal muhalefetin uzun dönemde gerçek bir politik harekete dönüşüp dönüşmeyeceğini bize zaman gösterecektir. Amerika'nın ulusal değerleri ve kuruluş felsefesi etrafında ve Amerikalılık kimliği altında birleşen, farklı din,

Dünyanın pek çok farklı Müslüman ülkesinden gelen gençlerin Amerika'ya girişlerinde kısıtlamalar getirilmesi ve Amerika tarafından istenmemesi neticesinde, Amerika'nın dünya genelinde özgürlükleri ve sivil toplumu desteklemesi konusunda sahip olduğu yumuşak gücü kaybedeceği yorumları yapılıyor.

dil, ırk geçmişine sahip grupların, birbirlerinin hassasiyetlerine uzun dönemde duyarlı olup olmayacağı önemli bir soru olarak önümüzde durmaktadır. Bu yeni toplumsal muhalefetin Trump'ın farklı stratejileri karşısında bölünüp kendi ajandalarını ön plana çıkararak baştaki kapsayıcı ve çoğulcu ruhunu kaybedip kaybetmeyeceğinin ipuçlarını önümüzdeki günlerde devam eden tartışmalar neticesinde görebiliriz. Ancak şunu çok rahatlıkla söyleyebiliriz ki, Trump karşısında şekillenmeye çalışan bu yeni toplumsal muhalefet, Trump'ın 'radikal' kararları ve söylemleri karşısında sesini yükseltebileceği güçlü bir zemin yakalamıştır. Bu yeni toplumsal muhalefete ek olarak Amerika'nın yumuşak gücünün nimetlerinden mahrum kalacak uluslararası gruplar da Amerika içerisindeki bu toplumsal muhalefetin destekçisi olacaklardır.○

Atlas Corps Fellow'u, Washington DC.